

dozorcové mají gymnasia a reálky svých obvodů alespoň jednou ve dvou letech důkladné prohlídce podrobiti, při čemž všímají sobě mají povšechného stavu dotyčného ústavu, přesvědčiti se o obsahu, methodě a výsledku vyučování a dle vlastního uvážení mají sami žáky zkoušeti, aniž by tím však vážnosti učitelově uškodili. Dále všímají si mají disciplinárního rázu školy, přesvědčiti se o užívaných učebních knihách a prostředcích, jakož i o hospodářských poměrech školy a nahlédnouti v konferenční protokoly. Též povinni jsou konati s učitelstvem za svého předsednictví poradu, při které pojednati mají o vědeckém i disciplinárním stavu školy, vyslechnouti stížnosti a zprávy o nedostacích, kterýmžto mají, pokud možno, ihned ústními pokyny a rozkazy odpomoci. Písemná nařízení udílí ku návrhu dozorcovu zemská školní rada. Maturitní zkoušky na gymnasiích řídí gymnasiální dozorce, na reálkách dozorce reální. O školních zprávách, jež ku konci každého školního roku ředitelé škol středních jim podávají, zřizují dotyční dozorcové zprávu hlavní pro zemskou školní radu, ku které připojiti mají kromě statistických dat též svůj vlastní úsudek o stavu vyučování a discipliny na jednotlivých ústavech a mají též podati návrhy na odstranění vyskytnuvších se nedostatků a zlořádů. Zvláště pak mají se dozorcové ve zprávách svých vysloviti o tom, zda-li soukromé ústavy, jimž uděleno bylo právo veřejnosti nebo které podporovány jsou ze státní pokladny, výhody této i na dále hodny jsou.

4. Je-li dozorce škol středních ustanoven pro více zemí, budiž přítomen sezením oné zemské školní rady, v jejímž sídle nemá své bydliště, jen tehdy, když na úřední své objíždce tam zavítá nebo byl-li povolán dotyčnou zemskou školní radou nebo jejím předsedou. Za schválení rozvrhu své objíždky požádati má dozorce školní předsedu zemského úřadu, při kterém má své stálé sídlo, má však tento svůj cestovní plán v čas oznámiti též správcům zemí, jež navštívití míní, aby jemu potřebné pokyny uděleny býti mohly. Dozorce prohlédnouti má protokoly sezení zemské školní rady, při které nemá své úřední sídlo. Zprávy zemských dozorců podávané zemské školní radě předkládá tato ministru kultu a vyučování připojivši k ní svá usnesení a opatření. Zemští dozorcové mohou však, byvše vyzváni, též přímo ministru kultu a vyučování zprávy své podávati.

Dozorci zemědělství.

I. Pojem a význam.

Dozorci zemědělství jsou státní úředníci, kteří povoláni jsou k tomu, aby vyšetřovali potřeby a požadavky obyvatelstva v oboru zemědělství a byli jaksi prostředníky mezi ministerstvem orby a společnostmi i spolky hospodářskými. Instrukce dozorců zemědělských zavedena byla nej. roz. ze dne 20. listopadu 1876, a sice zřízení byli nejprve dva dozorcové, totiž jeden pro Moravu, Slezsko a Dolní Rakousy se sídlem ve Vídni a druhý pro Horní Rakousy, Solnohrady, Vorarlbersko a sev. Tyrolsko se sídlem v Linci. Nejv. roz. ze dne 11. června 1892 zřízen byl třetí dozorce pro Halič a dozorců pro Moravu, Slezsko a Dolní Rakousy přikázána byla též Bukovina. Pro Dalmacii zřízen byl roku 1869 dozorce zemědělský při místodržitelství v Zadru.

II. Obor působnosti.

Dozorcům zemědělským náleží:

1. podávati zprávy o stavu veškerého zemědělství;

2. vykonávati dohled na upotřebení státních příspěvků ku zvelebení a podpoře jednotlivých odvětví zemědělství poskytovaných;

3. vykonávati dozor nad prováděním všech příkazů vládou ohledně zemědělství vydaných;

4. udíleti radu a poučení hospodářům ve příčině vládou zamyšleného zvelebení stavu rolnického;

5. účastniti se jakožto zástupcové ministerstva orby všech shromáždění hospodářských společností a spolků;

6. dozorce zemědělský jest oprávněn vyžádati si od podporovaných hospodářských spolků výkazy potřebné pro posouzení, rozdělení a upotřebení subvencí;

7. dozorce zemědělský má se přesvědčiti o působnosti cestujících hospodářských učitelů;

8. týž povinen jest účastniti se při vyšetření a vypracování agrární statistiky, při čemž zvláště přihlížeti má ku provedení zákonů agrárních a podávati zprávy úřadu politickému nebo ministerstvu orby o pozorováních v jednotlivých případech učiněných.

III. Poměr ku ministerstvu orby a správcům zemí.

O každé cestě podniknuté za příčinou informace ministerstva orby podává tomuto dozorce zemědělský písemnou zprávu. Mimo to povinen jest podati každoročně nejdéle do konce března úhrnnou zprávu o hospodářských poměrech roku minulého v zemích jemu přikázaných a zvláště o užití subvencí, kterážto zpráva sestavena býti musí tak, aby pojata býti mohla do zprávy o působnosti ministerstva orby. Dozorce zemědělský může činiti ministerstvu orby návrhy ve všech záležitostech týkajících se zvelebení a povznesení zemědělství; on podati má dobré zdání o všech záležitostech, jež jemu za tím účelem přikázány jsou ministerstvem orby nebo správci zemí jeho obvodu. Správcové zemí jsou oprávněni užití pomoci dozorce zemědělského ve všech záležitostech svého území v obor jeho spadajících. Ministr orby může dozorce zemědělskému přikázati též jiné úkoly, než které výhradně spadají v obor zemědělství, zejména může ho použiti za svého zástupce při jednáních, která předsebeřou ostatní úřady a korporace.

IV. Dozorcové zemědělské jsou orgány ministerstva orby a úřadují dle rozhodnutí ministra buď při ministerstvu nebo v sídle některé správy zemské. V tomto případě podřízeni jsou v ohledu služebním i disciplinárním správci země svého úředního sídla. Dozorcové zemědělské zařazení jsou do VII. třídy hodnostní úředníků státních a jako takové podrobeni jsou všeobecným předpisům služebním.

Dozorci živnostensští.

Zřízení dozorců živnostenských zavedeno bylo zákonem ze dne 17. června 1883 č. 117. ř. z.

I. Organisace.

Ústřednímu dozorce živnostenskému ve Vídni podřízeno jest dle nař. min. obch. ze dne 5. června 1886 č. 89. ř. z. po případě ze dne 25. října 1893 č. 158. ř. z. 16 dozorců živnostenských, kteří zřízení jsou pro 16 okresů dozorcích se sídlem ve Vídni, ve Vídeňském Novém Městě, v Linci, v Budějovicích, v Plzni, v Praze, v Liberci, v Brně, v Opavě, v Hradci Králové, ve Lvově, v Olomouci, ve Štýrském Hradci, v Terstě, v Celovci a v Innomosti. Kromě těchto 16 inspektorů živnostenských může ministr obchodu